

İçindekiler

Sayfa No

1. Tarihi Yapısı	1
2. Coğrafi Yapısı	1
3. Nüfus Durumu	2
4. İdari ve Sosyo Ekonomik Durum	2
5. Çalışma Hayatı	3
6. Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımlar	4
7. Eğitim	6
8. Sağlık	9
9. Kültür ve Turizm	10
10. Gençlik ve Spor	14
11. Ekonomik Durum	15
12.Ulaştırma ve Altyapı	23
13.Çevre ve Orman	24
14.Asayiş ve Güvenlik	29
15. Mahalli İdareler	31
16. Kamu Yatırımları	32

1. Tarihi Yapısı

M.Ö. 7000 Yılından başlayarak günümüze kadar yerleşim yeri olan İlimiz sınırları içerisinde Hitit, Frig, Grek, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi uygarlıklar egemen olmuştur. İlimiz adını **M.Ö. 1340** yıllarında Hititler tarafından yaptırılan ve bu güne kadar ününü sürdüren kalesi ve yaklaşık **2300** yıldır ekilen haşhaş bitkisinden almıştır.

Türklerin 1071 yılında Anadolu'yu fethinden sonra Afyonkarahisar Türk egemenliğine geçmiştir. Bu tarihten itibaren Afyonkarahisar; sırasıyla Selçuklu Devleti Sahipoğulları Beyliği, Germiyanogulları Beyliği hükümdarlığı altında yaşadıkdan sonra 1428'de Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmıştır.

İlin tarihi yapısı ile ilgili en önemli olay; Kurtuluş Savaşı'nın en büyük cephelerinden biri olan Büyük Taarruz Afyonkarahisar'da başlamış olmasıdır. Yunan kuvvetleri büyük bir bozguna uğratılarak, şehir 27 Ağustos 1922'de işgalden kurtarılmıştır. Bu tarih Afyonkarahisar'ın Kurtuluş Günü olarak kutlanmaktadır.

2. Coğrafi Yapısı

Doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan İlimiz, Anadolu Yarımadasının batısında, Ege Bölgesinin İçbatı Anadolu Bölümü'nde yer almaktadır. Afyonkarahisar ili arazisinin %47.5'ini dağlar, %32.6'sını platolar ve %19.9'unu ovalar oluşturur.

Afyonkarahisar; doğuda Konya, batıda Uşak, kuzeybatıda Kütahya, güneybatıda Denizli, güneyde Burdur, güneydoğuda Isparta ve kuzeyde Eskişehir illeriyle komşudur. Rakımı **1.034 m** olup, yüzölçümü **14.719 km²**'dir. (Türkiye'nin 1/55'dir.)

İlimiz, Türkiye'deki coğrafi bölgelerden üçü üzerine yer almaktadır. Geniş bir kesimi Ege Bölgesi'nin İçbatı Anadolu Bölümü'nde, Güneydeki Başmakçı, Dinar, Dazkırı ve Evciler ilçelerinin toprakları Akdeniz Bölgesi'nde, doğu ve kuzeydoğu kesimlerindeki bazı topraklar da İç Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır. Yüzölçümü bakımından en büyük ilçesi Emirdağ, en küçük ilçesi Evciler'dir.

Afyonkarahisar Ege Bölgesi'nde yer almasına rağmen; yükselti ve denizden uzaklık nedeniyle iklim koşulları İç Anadolu iklimi ile benzerlik göstermektedir. Daha çok kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları sıcak ve kurak bir step iklimi görülür.

Tablo 1: Afyonkarahisar'da Kaydedilen Uç Değerler

Meteorolojik Olaylar	Değer	Tarih
En Yüksek Sıcaklık	: 39.8	29.08.2000
En Düşük Sıcaklık	: -27.2	30.12.1948
En Çok Yağış	: 60.3	05.01.2002
En Hızlı Rüzgar (km/saat)	: 129.6	13.12.1967
En Yüksek Kar (cm)	: 88	01.12.1948

3. Nüfus Durumu

Tablo 2: 2007-2010 Yılları ADNK Sistemi'ne Göre İl Nüfusu

Yıllar	Nüfus Sayısı	Şehir Nüfusu	Kırsal Nüfusu
2007	701.572	355.073	346.499
2008	697.365	355.753	341.612
2009	701.326	363.717	337.609
2010	697.559	365.421	332.138

Türkiye İstatistik Kurumu

Afyonkarahisar ilinin nüfusu, 2010 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre **697.559**'dur. Nüfusun **365.421** kişisi şehirlerde yaşarken, **332.138** kişisi belde ve köylerde yaşamaktadır. Şehirlerde yaşayanların oranı **%52**, köyde yaşayanların oranı **%48**'dir. Yine aynı nüfus sayımı sonucuna göre, il merkezi nüfusu **173.100**, ilin nüfus yoğunluğu ise km² başına **49** kişidir. Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla, Merkez, Sandıklı, Bolvadin, Dinar ve Çay'dır. Nüfus bakımından en küçük ilçe ise Kızılören (**1.660**)'dir.

4. İdari ve Sosyo Ekonomik Durum

Afyonkarahisar'daki ilçe sayısı **18**, belediye sayısı **107** ve köy sayısı ise **388**'dir. Afyonkarahisar 107 belediye ile Türkiye genelinde Konya'dan sonra en çok belediyeye sahip il konumundadır.

İller ve bölgeler arası önemli kara ve demir yollarının buradan geçmesi, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen altyapı hizmetlerinin artan oranda devreye girmesi, son yıllarda yaşanan ekonomik atılımlar ve üniversitenin sosyal yaşama hız kazandırması, coğrafi ve sosyal hareketliliği artırmış ilin içe dönük geleneksel yapısının değişimini sağlayarak, modernleşme sürecini hızlandırmıştır.

Şehirleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayri safi yurt içi hasıla ve sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından Türkiye ortalamasının altındadır. Tarım kolunda çalışanların toplam istihdam oranı ise Türkiye ortalamasının üstündedir.

5. Çalışma Hayatı

Tablo 3: Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Temel Verileri (%)

	İşgücüne Katılım Oranı (%)	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
Türkiye	51.2	9.2	46.5
Afyonkarahisar	47.1	7.6	43.5

Türkiye İstatistik Kurumu

İşgücüne katılım oranı % **47.1** seviyesindedir. 2011 yılı verilerine göre de işsizlik oranı %**7.6** olup, Türkiye ortalamasının altındadır. Nüfusumuzun büyük bir bölümünün tarımda kendi işini çalışanlardan oluşması ve nüfusun büyük bir bölümü kırsal kesimde yaşıyor olması işgücüne katılım oranının düşük olmasının nedenlerindedir.

Tablo 4: 2007-2011 Yılları İş-Kur'a Yapılan Başvuru ve İşe Yerleştirme

Yıllar	Yıl İçinde Yapılan Başvuru			Yıl İçinde İşe Yerleştirme		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
2007	4.112	773	4.885	1.003	148	1.151
2008	7.565	1.685	9.250	762	88	850
2009	7.276	2.675	9.951	857	122	979
2010	5.203	2.412	7.615	1.358	210	1.568
2011	5.293	2.666	7.959	2.013	540	2.553

2007 yılında İş-Kur'a yapılan başvuru sayısı **4.885** olup, yıl içinde yerleştirilen kişi sayısı **1.151** olmuştur. 2008 ve 2009 yıllarında ise yıl içinde yapılan başvurularda yaklaşık olarak iki kat artış yaşanarak 2008 yılında **7.565**, 2009 yılında ise **7.276** olmuştur. 2008 yılında işe yerleştirme sayısı **850**, 2009 yılında ise **979** olmuştur. 2010 yılında ise işe yerleştirilen kişi sayısı **1.568** olmuşken 2011 yılının ilk dokuz aylık döneminde işe yerleştirilen kişi sayısı ise **2.553** dır.

4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu çerçevesinde Kamu-Sen'e bağlı **7**, KESK'e bağlı **4**, Memur-Sen'e bağlı **7**, BASK'a bağlı **1** ve **1** tane Bağımsız sendika kuruluşu şubeleri faaliyet göstermektedir. İlimizde Türk-İş Konfederasyonu'na bağlı **4** adet işçi sendikası mevcuttur. Bunlar; Demiryol İş Sendikası, Türk Harp-İş Sendikası, Şeker-İş Sendikası ve Belediye-İş Sendikasıdır.

Diğer taraftan; 2010 yılında kayıtlı işsiz sayısı **13.087**'dir. Kayıtlı işsizlerin **%30**'unu 25-29 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Aktif İşgücü Programları kapsamında tahsis edilen ödenek miktarı **3.400.000 TL** ve harcama miktarı da yaklaşık olarak **2.600.000 TL** olmuştur. Harcamalar **2.587.000 TL**'si İşsizlik Sigortası Fonu ödemeleri için kullanılmıştır.

2011 yılının Eylül/2011 ayı sonu itibariyle kayıtlı işsiz sayısı **15.442** 'dir. Kayıtlı işsizlerin **%23**'unu 25-29 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Aktif İşgücü Programları kapsamında tahsis edilen ödenek miktarı **10.493.799 TL** ve harcama miktarı da yaklaşık olarak **2.198.681 TL** olmuştur. Ayrıca kümülatif olarak **9.179** kişiye **3.126.362 TL**'si İşsizlik Sigortası ödemesi yapılmıştır.

6. Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımlar

İlimizde; **2 çocuk yuvası, 2 yetiştirme yurdu, 1 yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi, 2 huzurevi ve 7 çocuk evi** bulunmaktadır. İlimizde hizmet verilen alanda bir ilk olan Fevzi Çakmak Yetiştirme Yurdu **ISO 9001 Toplam Kalite Yönetimi Sertifikası** bir çalışma grubu oluşturularak, Hizmet Kalitesi, Yönetimsel Aktiviteler, Teknoloji Kullanımı, Kayıt Sistemleri, Personel Eğitimi ve Yönetimi, Kaynak Operatörlüğü ve Finans Yönetim, Çevre ve Sosyal Sorumluluk konularında gerekli çalışmalar tamamlanarak 2006 yılı içerisinde almaya hak kazanmıştır.

Tablo 5: Sosyal Hizmetler Müdürlüğümüze Bağlı Resmi ve Özel Kuruluşlar

Kuruluşun Adı	Yaş Grubu	Kapasite	Bakılan Mevcut
Afy. Çoc. Yuv. Müd.	0-6	50	15
Bolvadin M. A. Ersoy Çocuk Yuvası	7-12	50	39
Fevzi Çakma Yet. Yurdu	13-18	55	46
Huzurevi Yaşlı Bak. ve Reh. Merk.	60 +	110	103
Kız Yetiştirme Yurdu	13-18	60	30
Emirdağ Huzurevi	60+	60	58
Bolvadin Huzurevi	60+	30	26
Kadınana Çocuk Evi	13-18 yaş	8	8
Karahisar Çocuk Evi	13-18 yaş	7	6
Zafer Çocuk Evi	13-18 yaş	6	6
İstiklal Çocuk Evi	5-9 yaş (kız)	6	5
Fatih Çocuk Evi	5-9 yaş (erkek)	6	4
Dumlupınar Çocuk Evi	4-12 yaş (erkek)	6	5
Kocatepe Çocuk Evi	7-18 (erkek)	7	6
Özel Kuruluşlar			
Çekirdek Özel Kreş ve Gündüz Bak.	2-6	20	10
Şirinler Kr. Ve G.	2-6	60	25
Türkiye Yardım Sevenler D. – Dinar	55+	48	26

Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik doğrultusunda İl Müdürlüğümüz bünyesinde “Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi” oluşturulmuş ve 7 adet çocuk evi açılmıştır.

Tablo 6: Afyonkarahisar Çocuk Evleri

Çocuk Evleri	Hizmete Giriş Tarihi
Kadınana Çocuk Evi	02.04.2009
Karahisar Çocuk Evi	10.04.2009
Kocatepe Çocuk Evi	02.02.2010
Zafer Çocuk Evi	04.03.2010
İstiklal Çocuk Evi	26.11.2010
Fatih Çocuk Evi	17.03.2011
Dumlupınar Çocuk Evi	03.05.2011

Çocukların mağduriyetinin giderilmesi çalışmalarını yapan komisyona 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na göre kurum bakımına alınan çocuk sayısı 35'dir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde ise kurum bakımına alınan çocuk sayısı 28, mahkeme kararı ile ailesine teslim edilen çocuk sayısı 20'dir.

Aileye Dönüş ve Aile Yanında Destek Çalışmaları: Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde sürdürülmekte olup son yıllarda “Aileye Aile İçinde Yardım”, “Aileye Dönüş ve Aile Yanında Destek Projesi”, “Gönüllü Aile Uygulaması” gibi projelerle kurum bakımındaki çocuk ve gençlerin bir aile ortamında bakımı yönünde önemli adımlar atılmıştır. Bu çerçevede ilimizde aileye dönüş projesinden yararlanan toplam çocuk sayısı 12'dir.

Aralık/2011 itibariyle ilimiz merkezi ile ilçe, kasaba ve köylerinde bulunan mağdur durumda ki ailelere yapılan ödemelere baktığımız zaman;

Aynı Nakdi Yardım : 817.096 TL

Koruyucu Aile : 59.151 TL

Özürli Bakım Ücreti : 16.378.262 TL ödeme yapılmıştır.

Sosyal Yardımlar: 2011 yılında (Ocak-Kasım) Merkez ilçede 29.615 kişiye 2 milyon 535 bin TL'lik yardım yapılmıştır. Yapılan yardımların tasnifine bakıldığında;

14.850 kişiye 513.654 TL'lik gıda, 2.180 kişiye 902.250 TL lik aynı yakacak yardımı, 16 kişiye 15.700 TL barınma, 4.913 kişiye 461.425 TL'lik eğitim, 1.202 kişiye 110.866 TL'lik sağlık, 2 kişiye 1.060 TL'lik Ortopedik malzeme, 15 kişiye 25.580 TL'lik proje destekleri, 25 kişiye 6.506 TL'lik giyecek, 1.811 kişiye 430.580 TL'lik bir defaya mahsus yardımlar olmak üzere yardım yapılmıştır.

SGK: İl genelinde çalışan sosyal güvenlik kapsamında olan kişi sayısı **621.166** (4/a, 4/b, 4/c, Yeşil Kartlı Sigortalı) kişidir. İlimizde Kocatepe Sosyal Güvenlik Merkezi, Sağlık Sosyal Güvenlik Merkez Müdürlüğü, Bolvadin, Dinar, Emirdağ, Çay, İhsaniye, Sandıklı ve Emirdağ Sağlık Merkez Müdürlükleri faaliyette olan Sosyal Güvenlik Merkezleridir. Sinanpaşa, İscehisar ve Şuhut SGM'ler Belediye Başkanlığı tarafından ücretsiz olarak temin edilecek olan hizmet binasında yapılacak tadilattan sonra işletmeye açılacaktır. Sinanpaşa, Şuhut ve İscehisar Sosyal Güvenlik Merkezlerinin 2012 yılı içerisinde açılması planlanmaktadır.

7.Eğitim

Tablo 7: 2000-2010 Yılları Afyonkarahisar Eğitim Verileri Karşılaştırması

Yıllar	Okur Yazar Oranı	Okur-Yazar Kadın Nüfusun Toplam Kadın Nüfusa Oranı	İlköğretimde Okullaşma Oranı	Ortaöğretimde Okullaşma Oranı	Meslek ve Teknik Liseler Okullaşma Oranı
2000	88.26	81.47	80.09	21.35	18.32
2010	88.30	82.88	96.72	61.38	37.87

Kaynak: DPT Müsteşarlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Afyonkarahisar eğitim gelişmişlik endeksi 2000 li yıllardan 2010 yılına geldiği zaman temel gelişmişlik endeksinde yer alan bileşenlerden olan yukarıdaki tablodaki açıklamalarda sürekli olarak ivme kazanan bir yapıya sahip olmuştur. Okuryazar nüfus oranı ile okuryazar kadın nüfusun toplam kadın nüfusa oranlanmasında çok ciddi gelişmeler yaşanmamışken, özellikle ortaöğretimdeki ve meslek ve teknik liselerdeki okullaşma oranlarında sürekli yükselen bir grafik gözlemlenmiştir. Buna göre yaklaşık, ortaöğretimdeki okullaşma oranında **%35'e** varan artışlar yaşanırken, mesleki ve teknik liselerdeki okullaşma oranında yüzde **%48'e** varan artışlar yaşanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim: 2010-2011 Öğretim yılında ilimizde 20 anaokulu ve 380 adet ana sınıfı hizmet vermektedir. Okul öncesi eğitime devam eden öğrenci sayısı **10.615** olup, **523** öğretmen görev yapmaktadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı **21**, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı **20**'dir. **2010-2011** verilerine göre okullaşma oranı **3-5 yaş grubu için net %31.64** iken, **4-5 yaş grubu için net % 46.09** dur. **5 yaş grubu için % 79**'dur.

Okul öncesi öğrenci gelişim profiline bakıldığı zaman; ilimizde sürekli olarak öğrenci sayılarının arttığı gözlemlenmektedir. Buna göre; 2001 yılında **2.830** olan öğrenci sayısı 2010-2011 Öğretim yılında **10.615'e** yükselmiştir.

İlköğretim: İlimizde 5'i özel, toplam **429** ilköğretim okulu mevcuttur. İlköğretim okullarında **95.781** öğrenci, **4.353** derslik mevcut olup, **5.010** öğretmen görev yapmaktadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı **22**'dir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise **17**'dir. 2010-2011 öğretim yılı verilerine göre net **okullaşma oranı % 97,94**'dür.

Ortaöğretim: Lise ve dengi okul sayısı **101** (2'i özel) olup, bu okulların **1.300** dersliği, **34.327** öğrencisi ve **2.097** öğretmeni bulunmaktadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı **26**, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı **16**'dir. 2010-2011 verilerine göre net okullaşma oranı **65,87**'dir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın başlattığı taşınmalı eğitim projesi sayesinde **5.937** öğrenci, **328** okul ve yerleşim biriminden, **86** Taşıma Merkezi Okula taşınarak daha iyi imkanlarla donatılmış öğretmeni bulunan okullarda eğitim ve öğretim görmektedir. Taşınmalı Ortaöğretim Projesi kapsamında ise **439** öğrenci (**148** Kız-**291** Erkek) **12** taşıma merkezi okuluna taşınmaktadır.

İlimiz 2010 OGES (Ortaöğretime Geçiş Sistemi) kapsamında başarı sırası olarak, SBS'de **15.** sırada yer almıştır. ÖSS-LYS sayısal verilerinde ise; MF türünde **36**, TM türünde **31.** ve TS türü sıralamasında Türkiye **71.** sidir.

Yaygın Öğretim: İlimiz Merkez ve İlçelerinde **1 Eylül 2009 -1 Eylül 2010** tarihleri arasında değişik branşlarda açılan meslek dallarında **2.014** kurs açılmış olup, **39.109** kursiyer eğitim görmüştür. Verilen eğitimlere bağlı olarak **14.428** kişiye belge ve sertifika verilmiştir.

Tablo 8: Halk Eğitim Merkezince Açılan Kurslar ve Kursiyer Sayıları

Kurs Türü	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı Erkek	Kursiyer Sayısı Kız	Kursiyer Sayısı Toplam
Mesleki Eğitim Kursları	315	4.264	2.410	6.674
Sosyal-Kültürel Kurslar	1.552	1.4731	16.687	31.418
Okuma Yazma Kursları	147	353	664	1107
Genel Toplam	2.014	19.348	19.761	39.109

Yurtlar: İlimizde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı iki adet yurt bulunmakta (Afyon Yurt Müdürlüğü ve Tınaztepe Yurt Müdürlüğü), ortaöğretim özel öğrenci yurt sayısı **62** ve barınan öğrenci sayısı **1.722**'dir. Özel yükseköğretim yurt sayısı ise **68** ve bu yurtlarda kalan öğrenci sayısı **4.575**'dir.

Tablo 9: Kamu ve Özel Yurtların Genel Durumu

Yurt Çeşitleri	Yurt Sayısı	Barınan Öğrenci
Afyon Yurt Müdürlüğü	1	714
Tınaztepe Yurt Müdürlüğü	1	1.960
Özel Ortaöğretim Yurtları	62	1.722
Özel Yükseköğr. Yurtları	68	4.575
Genel Toplam	132	8.971

Projeler: *Haydi Kızlar Okula Kampanyası:* Toplam **51** kız çocuğu okullulaştırılmıştır.

- **Ana Kız Okuldayız:** Kampanya kapsamında **2.128** kişiye kurs verilmiştir.
- **Türkiye Okuyor:** Kampanya kapsamında dağıtılan kitap adedi **174.702** dir.
- **Gönül Köprüsü Projesi:** Projeye ilimizde **1.122** öğrencinin katılımı sağlanmıştır.
- **Eğitime %100 Destek Projesi:** Proje kapsamında **9** yeni bina ve **4** ek bina yaptırılmış olup, toplam katkı sağlanan derslik sayıları ek dersliklerle beraber **153** 'dür.

Afyon Kocatepe Üniversitesi: 1974 tarihinde Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine bağlı olarak kurulan Afyon Maliye ve Muhasebe Yüksekokulu, 03.07.1992 tarih ve 3837 Sayılı Kanunla Kurulan Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) **10.11 1992** tarihinde eğitim öğretime başlamıştır.

İlimizde **11 Fakülte** (İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Veterinerlik Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Teknoloji Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi), **3 Enstitü** (Sağlık Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü), **5 Yüksekokul** (Beden Eğitim ve Spor Yüksekokulu, Afyon Sağlık Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Bolvadin Uygulamalı Birimler Yüksekokulu). **15 Meslek Yüksek Okulu** (Atatürk Sağlık Hizmetleri MYO, Afyonkarahisar MYO, Başmakçı MYO, Bayat MYO, Bolvadin MYO, Çay MYO, Dazkırı MYO, Dinar MYO, Emirdağ MYO, İncehisar MYO, Sinanpaşa MYO, Sandıklı MYO, Sultandağı MYO, Şuhut MYO, Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu), **1 Konservatuvar**, **21** Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır.

Afyonkarahisar ilindeki birimlerde **1.101**'i akademik, **775**'i idari olmak üzere toplam **1.876** personel istihdam edilmekte ve **34.080** öğrenci ile eğitim-öğretim yapılmaktadır.

8. Sağlık

Tablo 10: İl Geneli Yataklı Tedavi Kurum ve Kuruluşları

Hastaneler	Mevcut Yatak	Yatak Doluluk Oranı 8%
Sağlık Bakanlığı	1.298	70.79
Üniversite	337	88.31
Özel Fuar H.	70	70.70
Özel Kırımızı H.	103	39.50
Özel Telek	14	65.86
İl Toplamı	1.822	72.22

İlimizde mevcut yatak kapasitesi **1.822**'dir. Sağlık Bakanlığı'na ait hastanelerde **1.298**, Üniversite hastanesinde **337**, Özel hastanelerde ise **187** yatak kapasitesi mevcuttur. Yatak doluluk oranlarında **88.31** ile üniversite hastanesi ilk sırada yer almaktadır.

İlimizde; **18** Toplum Sağlığı Merkezi, **98** Aile Sağlığı Merkezi, **81** Sağlık Evi, **10** Devlet Hastanesi, **1** Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, **1** Göğüs Hastalıkları Hastanesi, **1** Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, **4** Entegre İlçe Hastanesi, **1** Halk Sağlığı Laboratuvarı, **1** Verem Savaş Dispanseri, **1** Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi bulunmaktadır.

Özel sağlık kuruluşları olarak ise; Merkez İlçede **1**, Emirdağ'da **2** olmak üzere **3** özel poliklinik; **1** laboratuvar ve **3** özel hastane bulunmaktadır. Ayrıca; **220** eczane ve **6** ecza deposu mevcuttur. İlimizde 5 adet 4×4 ve 1 adet kar paletli olmak üzere toplam **56** adet tam donanımlı ambulans ve 1 adet Motosiklet Sağlık Aracı hizmete sunulmuştur. Ayrıyeten; ambulans helikopter 02.09.2009 tarihinde hizmete olup, 2009 yılında 45, 2010 yılında 255, 2011 yılında 129 olmak üzere toplam 429 vaka taşınmıştır.

İl genelinde **261** uzman doktor, **324** Pratisyen doktor, **55** Diş Hekimi, **16** Eczacı, **1.274** Hemşir-Ebe ve **932** Diğer Sağlık Personeli, **747** kişide diğer hizmetler grubunda memur görev yapmaktadır.

Tablo 11: Temel Sağlık Göstergeleri

Toplam Doktor Sayısı (Uzman-Pratisyen)	:	585
Yatak Başına Düşen Nüfus	:	383
Bebek Ölüm Hızı (Binde)	:	8
Kaba Doğum Hızı (Binde)	:	11.65
Hekim Başına Düşen Nüfus	:	1.180
Anne Ölüm Sayısı	:	27
Hastanede Doğum Oranı	:	%94
İl Aşılama Oranı	:	%96

2011 yılı ilk 1 Ocak-31 Ağustos döneminde yeşil kart için başvuran kişi sayısı **7.871** olup; alan **6.690** kişi olmuştur. İl geneline bakıldığında yeşil kartlı sayısı **125.742**'dir.

9. Kültür ve Turizm

M.Ö. 3000 yılından itibaren yaklaşık 5.000 yıllık bilinen Afyonkarahisar tarihi Hitit, Frig, Yunan, Roma ve Bizans egemenliğinden sonra yaklaşık 1.200 yıldan beridir Türk yurdu olmuştur. Değişik milletlerin birçok devlet kurduğu Anadolu da muhtelif medeniyetlere ait tarihi ve kültürel kalıntıların bir bölümü de Afyonkarahisar da bulunmaktadır.

- Dinar Örenyeri (Gelenia, Apameia)
- Emirdağ/Hisarköy Örenyeri (Amereum)
- İhsaniye/Döğer Örenyeri (Kapıkaya I, Kapıkaya II, Aslankaya)
- İhsaniye/Kayihan kasabası Göynüş Vadisi Örenyeri,
- İhsaniye Ayazini Köyü Örenyeri (Metropolis)
- Bolvadin Kemer kaya Yedi Kapı Kaya Yerleşim ve Örenyeri tarihi yerler arasındadır.

Ulu Önder Atatürk ve silah arkadaşları ile kahraman Mehmetçiğin Kocatepe'de gerçekleştirdiği Büyük Taarruza ev sahipliği yapmış ve Türkiye Cumhuriyetinin temelleri Afyonkarahisar ilinde atılmıştır.

Afyonkarahisar yüzyılların birikimi tarihi ve kültürel varlıklara sahiptir. Afyonkarahisar ili, binlerce yıllık medeniyetlerin kültür ve sanatını yansıtan arkeolojik kalıntılarıyla, asırlık yapıları, termal zenginlik, tabiat güzellikleriyle ören yerleri, yüzyıllardır süre gelen el sanatlarıyla, peribacalarıyla açık hava tapınakları, konaklama tesisleri, kütüphane ve müzesi ile kültür ve turizm potansiyeli açısından Türkiye'nin önde gelen illeri arasındadır.

Sağlık kaynağı termal sular sayesinde yatırımların hızla arttığı ilimizde yatak kapasitesiyle birlikte ağırlanan turist sayısı da artmaktadır. Beş yıldızlı termal tesislerin Almanya ve Hollanda'daki sağlık sigorta şirketleriyle anlaşmalar yapması üzerine yabancı turistlerin de ağırlanmaya başladığı ilimizde 2010 yılı içinde konaklama tesislerinde konaklayan turist sayısı **416.807** yerli turist ve **10.355** yabancı turist olmuştur.

2011 yılının ilk altı ayında konaklama tesislerinde konaklayan turist sayısı yerli turist **191.144** kişi, yabancı turist ise **3.129** kişidir. Enformasyon bürosuna müracaat eden turist sayısı yerli turist **633** kişi iken, yabancı turist **173** kişidir.

Kütüphane: Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı il merkezinde **2** tane kütüphane olup, toplamda **20** adet kütüphane bulunmaktadır. İl genelinde toplam **102.872** adet kitap mevcudu bulunmaktadır.

Arkeolojik Müze: İlimizde **1** arkeoloji müzesi olup (Türkiye'nin 5 büyük müzesinden biridir); bu müzede **44.900** adet eser sayısı bulunmaktadır. Bunun yanında Çevre Orman Bakanlığı'na bağlı Zafer Müzesi (Kurtuluş Savaşı) ve Bolvadin Belediye Müzesi (Karma) mevcuttur.

Termal Tesisler: Sağlık turizmi açısından Afyonkarahisar geniş bir jeotermal potansiyele sahiptir. Jeotermal değerleri açısından Türkiye’de adını duyurmuş olan Afyonkarahisar halen devam eden jeotermal yatırımlarıyla hızla sağlık turizminde büyümeye devam etmektedir.

İlimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı işletme belgeli konaklama tesislerinde (**Tablo 12**) **3.337**, belediye belgeli kaplıca tesislerinde **5.077 (Tablo 13)** ve belediye belgeli otellerde **3.120 (Tablo 14)** yatak mevcut olup; toplam yatak kapasitemiz **11.534**’dür.

Tablo 12: Kültür ve Turizm Bak. Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesisleri

Tesisin Adı	Yatak Sayısı	Türü
Thermal Resort Oruçoğlu Otel	624	5 Yıldız
İkbal Otel	604	5 Yıldız
Korel Termal	780	5 Yıldız
Anemon Afyon Otel	390	5 Yıldız
Sandıklı Termal Park Otel	380	5 Yıldız
Çakmak Marble Otel	195	4 Yıldız
Grand Kadem Otel	120	3 Yıldız
Amarium Otel	104	3 Yıldız
Kolaylı Otel	92	2 Yıldız
Ekiz Otel	30	1 Yıldız
Şehitoğlu Konağı	18	
Genel Toplam	3.337	

Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırım belgeli konaklama tesisleri de **8.416 yatak (15 konaklama tesisi)** hizmete açıldığında ilimizdeki toplam yatak sayısı **19.950**’ye ulaşacaktır. İlimiz sahip olduğu yatak kapasitesi bakımından Türkiye’de termal sağlık turizmi açısından en fazla yatak kapasitesine sahip ilidir. Beş yıldızlı otel yatak kapasitesi bakımından iller arasında ise **7.** sırada yer almaktadır.

Tablo 13: Belediye Belgeli Kaplıca Tesisleri

Kaplıcanın Adı	Yatak Sayısı
Merkez/Ömer Kaplıcaları	270
Merkez/Gecek Kaplıcaları	180
Merkez/Hayat Termal Tesisleri	100
İhsaniye/Gazlıgöl Kaplıcaları	1.830
Sandıklı/Hüdaı Kaplıcaları	2.047
Bolvadin/Heybeli Kaplıcaları	650
Genel Toplam	5.077

Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca; Termal Turizm Merkezi ilan edilen ve **17** ili kapsayan dört bölge içerisinde Frigya Termal Turizm Bölgesi Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak, Eskişehir ve Ankara illerinden oluşmaktadır. Yine Turizm Teşviki Kanunu kapsamında termal turizm merkezi ilan edilen 64 adet Turizm Merkezimizin **4 tanesi** (Gazlıgöl (**1.830 yatak kapasiteli**), Hüdai (**2.047 yatak kapasiteli**), Heybeli (**650 yatak kapasiteli**), Ömer (**270 yatak kapasiteli**) ve Gecek (**180 yatak kapasiteli**) Kaplıcaları Turizm Merkezi) ilimizde bulunması büyük önem arz etmektedir.

Tablo 14: Belediye Belgeli Otellerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	Tesis Sayısı	Yatak Kapasitesi
Merkez	16	1.301
Bolvadin	2	71
Çay	2	51
Dinar	16	674
Emirdağ	5	279
Sandıklı	10	563
Sinanpaşa	1	104
Sultandağı	3	77
Genel Toplam	36	3.120

Bu çerçevede; ilimizdeki zengin şifalı jeotermal kaynaklarının değerlendirilerek, Termal Turizmin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Özellikle de ortak ulaşım imkanlarına sahip ve diğer turizm türleri ile entegre olabilecek destinasyon niteliğindeki turizm merkezlerimizin “Turizm Kentleri” oluşturulmasına yönelik Bakanlığımızla çalışmalarımız devam etmektedir.

Doğa Turizmi: Sandıklı ilçesi sınırları içerisinde bulunan ve bir kısmı Hocalar ve Kızılören ilçelerine taşan Akdağ eteklerindeki Kocayayla ortalama **1.600 m.**, Akdağ’ın zirvesi ise **2.500 m.** yüksekliktedir. Kocayayla civarında görünmeye değer pek çok mağara vardır. Kanyon boyunca insanoğlunun ayak basmadığı mağaralar, trekkingcilerin ilgisini çekecek güzergahlar bulunmaktadır. Akdağ; kanyonu, mağarası, yaylası, tarihi yapısı, yılık atları, yaban hayatı, bitki örtüsü ile Karadeniz yaylarını aratmayacak bir güzelliktedir.

Frig Vadisi Turizm Kuşağı: İl çevresinde yer alan en eski uygarlık kalıntıları Frig Krallığı dönemine uzanmaktadır. Bu kapsamda Valilik makamının talimatlarıyla Afyonkarahisar Valiliği tarafından hazırlanan ve yaklaşık **1.975 km²** lik alanı kapsayan, **Frig Vadisi** Projesi envanter verilerinin sayısal ortama aktarılması bitirilerek sonuçlandırıldı. Yaklaşık **4 aylık** yoğun bir çalışmanın eseri olan proje ilimiz sınırları içerisinde kalan kısmı adına yapılan bu güne kadar ki en kapsamlı proje olmuştur. Ayrıca; Frig Vadisi Ayazini Beldesi Koruma Amaçlı İmar Planı Yapıma ihale edilmiş olup, çalışmaları devam etmektedir.

FRİGKÜM (Frigya Kültürel Mirasını Koruma ve Kalkınma Birliği): Kütahya, Eskişehir ve Afyonkarahisar illerini kapsayan mahalli idare birliği Frig Vadisi'nin canlandırılması ve turizme kazandırılması amacıyla Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur. Birliğin çalışmaları kapsamında; öncelikli olarak Frig vadilerinde Friglerin kullandıkları yollar esas alınarak oluşturularak Frig Yürüyüş Yolu Projesi kapsamında çalışmalara başlanılmıştır.

Restorasyon ve Sokak İyileştirme Çalışmaları: Afyonkarahisar'da tarihi dokuya sahip, korunması tescilli ve dış cephe korumalı 400 civarında ev bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce ilimiz Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce gönderilen ödeneklerle ilimiz merkez kentsel sit alanı içerisinde kalan ve Koruma Kurulu'nca onaylı Koruma Amaçlı İmar Planı doğrultusunda tescilli ve tescilsiz yapılarda Sokak Sağıklaştırma Uygulaması ve Restorasyon çalışmaları Valiliğimizce 2002 yılında başlatılmış olup halen devam etmektedir. Bu çerçevede; şu ana kadar toplam **253 adet** konut ve işyerinin restorasyonu tamamlanmıştır.

Kültür ve Turizm alanında yapılan diğer Valilik çalışmalarımız ise; Afyonkarahisar Kültür ve Semt Evi (Millet Hamamı), Zafer Yolu Projesi, Ayazini Gezi Yolu Projesi, AFESPİM (Afyonkarahisar Mermer ve El Ürünleri Teşhir-Satış Merkezi), Zafer Haftası Kutlamaları, Ömer-Gecek Havzası Termal Turizm Merkezi Hizmet Birliği ve Caz Müzik Festivalleridir.

10. Gençlik ve Spor

Tablo 15: İlçelere Göre Spor Tesisleri, Türleri ve Sayıları

İlçe	Stadyum	Futbol Sahası (Çim Y.)	Futbol Sahası (Toprak Y.)	Spor Salonu	Halı Saha	S.E.Mer.	Yüzme Havuzu	Gen M.
Merkez	1 (10 yıllığına Afyon S. Devredildi.)	4 1 Tanesi Sentetik Çim		1	4	1	1 (AKÜ'ye 10 yıllığına devredildi.)	1
Merkez (Salar)		2 Doğal Çim (Belediye)						
Bolvadin		1 (Belediye'ye 10 yıllığına kiralandı.)		1 (Belediye'ye 10 yıllığına kiralandı)				
Emirdağ		1		1	1			
Sandıklı		1		1	1			
Şuhut		1 (Belediye'ye 10 yıllığına kiralandı)		1 (Belediye'ye 10 yıllığına kiralandı)	1			
İhsaniye		1		1				
Döğür Ksb.		1						
Dinar		1 (10 yıllığına Belediyeye devredildi.)		1 (10 yıllığına Belediyeye devredildi.)				
Çay		1						
İscehisar		1						
Sultandağı			1	1 Özel İdaresi Beld. Devretti				
Dazkırı			1					
Sinanpaşa			1		1			
Çobanlar			1					
Bayat			1					
Hocalar								
Evciler		1						
Başmakçı			1					

2011 yılının 10 aylık döneminde Eskrim, Güreş, Judo, Karate, Okçuluk, Yüzme (Kule Atlama), Özel Sporcular ve Vücut Geliştirme Branşlarında Türkiye Şampiyonalarında toplam 80 derece elde etmişlerdir.

2011 yılının ilk 10 aylık döneminde İlimizden 19 sporcu Atletizm, Bedensel Engelliler (Badminton), Eskrim, Güreş, Karate, Muay Thai, Vücut Geliştirme (Bilek Güreşi), Tenis ve Yüzme branşlarında milli takımda yer almışlardır.

İlimizde ki toplam sporcu sayısı **17.946**'dır. Bu sporcuların **12.342** si erkek - **5.604**'ü bayandır. En fazla sporcuya sahip branşlar Voleybol **3.493**, Basketbol **2.394**, Taekwondo **1.480**, Satranç **1.355**, Atletizm **1.194** kişidir.

11. Ekonomik Durum

Afyonkarahisar yolların ve 3 coğrafi bölgenin kesiştiği bir coğrafyada yer almaktadır. Ülkemizin büyük metropollerine kara ve demir yolları ile bağlı olmasının yanında bu yollarla limanlara da bağlanmış bulunmaktadır. Ulaşım alanındaki bu avantajın, pazar ilişkilerini güçlendirici ve yatırım açısından tercih edilecek il olma çekiciliğini artırıcı bir rol oynamaktadır.

Tablo 16: DPT İllerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (2003)

Gelişmişlik Endeksine Göre	3. Derece
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	44
İmalat Sanayi Gelişmişlik Sıralaması	26
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	13.250 TL altında
Ege Bölgesi Gelişmişlik Sıralaması	8
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	55

Devlet Planlama Teşkilatının “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması 2003” çalışmalarına göre illerin **sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında** Afyonkarahisar **44.** sırada, **İmalat sanayi gelişmişlik sıralamasında** **26.** sırada yer almaktadır. **2001** yılında ülkemizde kişi başına düşen milli gelir **2.146 \$** iken, ilimizin kişi başına düşen milli geliri **1.263 \$**'dir. 2011 yılında ise kişi başına düşen milli gelir **10.363 \$**'a yükselmiştir. İlimizde ise kişi başına düşen milli gelir Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 17: DPT İlçelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (2004)

İlçeler	Gelişmişlik Sıralaması	Gelişmişlik Grubu
Merkez	59	2
Bolvadin	242	3
Dazkırı	261	3
Sandıklı	304	3
Başmakçı	361	3
Dinar	369	3
Çay	373	3
İscehisar	381	3
Emirdağ	390	3
Evciler	425	3
Sultandağı	461	3
Kızılören	487	4
Bayat	568	4
Şuhut	574	4
Çobanlar	602	4
Sinanpaşa	612	4
İhsaniye	620	4
Hocalar	736	5

Ege Bölgesi illeri içerisinde **8.** sırada yer almaktadır. Kişi başına milli gelire göre ise **55.** sıradadır. **3.** derece gelişmiş iller arasında Afyonkarahisar **19.** sırada yer almaktadır. Türkiye'nin gayri safi yurt içi hasılasına Afyonkarahisar'ın katkısı ise **%0.7** düzeyindedir. İl GSYİH'sı içinde hizmet sektörü **%58**, tarım sektörü **%28**, sanayi sektörü **%14** paya sahiptir. Hizmetler sektörünün payı Türkiye genel payından düşük, sanayi ve tarım payı ise ülke ortalamasının üzerindedir.

2003 yılında DPT tarafından yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" na göre gelişmişlik endeksine göre iller **5** dereceye ayrılmış olup, Afyonkarahisar üçüncü derece iller arasındadır.

Türkiye'nin AB uyum süreci doğrultusunda, DPT ve TÜİK üç ayrı düzeyde NUTS (Bölge Birimleri Sınıflandırması) oluşturulmuştur. İllerin sosyo ekonomik gelişmişlik sıralaması ve temel istatistikî göstergeler baz alınarak yapılan sınıflandırma da ilimiz **NUTS 2:TR:33** gruplamasıyla Manisa, Uşak ve Kütahya illerinden oluşmaktadır.

A) Kamu Gelirleri:

Tablo 18: Bütçe Gelirleri Sınıflandırması

Bütçe Gelirleri	Tahakkuk (TL)	Tahsilat (TL)
Gelir Vergisi	255.435.370	201.699.478
Kurumlar Vergisi	54.674.312	41.598.551
Katma Değer Vergisi	109.680.507	67.576.810
Vergi Gelirleri	576.794.139	430.799.027
Bütçe Gelirleri	720.328.820	502.598.346

Tablo 19: Vergi Gelirleri

Yılı	Tahakkuk	Tahsilat	Oranı (%)	Artış Miktarı	Oranı
2009	485.491.921	363.214.855	74.81		
2010	576.794.139	430.799.027	74.69	91.302.218	18.80

Kamu gelirleri bakımından vergi gelirlerinin tahsilat oranı **%74**, bir önceki yıla göre tahakkuk artış oranı **%18** ve bir önceki yıla göre tahsilat artış oranı **%18**'dir.

B) Tarım ve Hayvancılık: İlimiz, Ege Bölgesinde yer almasına rağmen karasal iklim özelliklerini taşımakta olup, hem iklimin olumsuz etkileri, hem de sulanan tarım arazilerinin yetersiz olması ilimizde tarımsal ürünlerin verimlerinin düşük ve ürün çeşitliliğinin sınırlı olmasına yol açmaktadır. İl topraklarının **536.268 Ha.lık (%39'lık)** kısmı kültüre elverişli, **855.595 Ha.lık (%61'lik)** kısmı kültüre elverişsiz niteliktedir.

Kültüre elverişli olan tarım alanlarının kullanış amaçlarına göre dağılımında tarla alanları **395.815 ha**'lık kısım ile ilk sırada yer almaktadır. Tarla alanları sıralamasında Emirdağ (**110.456 ha**), Sandıklı (**49.373 ha**) ve Dinar (**45.259 ha**) ile ilk üç sırada yer almaktadır.

Tarım alanlarında hububat, patates, şekerpancarı, haşhaş, turşuluk salatalık gibi bitkisel üretimi ile önemli merkezlerinden biridir. Ayrıca meyvecilikte kiraz, vişne, elma üretimi ile önemli bir yere sahip olan ilimiz özellikle Sultandağı yöresinde üretilen kirazın 2011 yılı toplam üretim miktarı **32.667** tondur. Tarımsal üretimlerinin **2011** yılında milli ekonomiye katkısı **2.328.214.314 TL'dir**.

Türkiye et üretiminin **%4**'ünü karşılayan ilimizde; toplam büyükbaş hayvan sayısı **293** bin adettir. Küçükbaş hayvan sayısı **752** bin'dir Toplam kümes hayvan sayısı ise **9.407.145**'dir. Yıllık hayvansal üretimin **18.209** tonu kırmızı et, **2.700** tonu beyaz ettir. Türkiye yumurta piyasasının belirlendiği yer olarak bilinen Başmakçı ilçemizde haftalık **52-53 milyon** yumurta üretilmektedir. 2011 yılı 9 aylık dönemde yaklaşık **46 milyon dolar** değerinde yumurta ihraç edilmiştir.

2002-2010 yılları arası çiftçilerimize ödenen destek miktarı **538.872.828,62 TL**'dir. Destek miktarlarında en önemli paylar **267 milyon TL** ile doğrudan gelir destekleri ve **125 milyon TL** ile mazot ve gübre desteklemeleri oluşturmaktadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımları Destekleme Programı: KKYDP Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi programı 5.Etap kapsamında **14** adet projesi kabul edilen yatırımcıyla Hibe Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu projelerden **12** adedi yatırımını tamamlamış olup; **2** tanesi yatırımını proje süresi içerisinde tamamlayamadığından, projelerini tamamlamak için ek süre verilmiştir. 2006 yılından itibaren KKYDP çerçevesinde çiftçilerimize ekonomik yatırımlar destekleme programı kapsamında destekleme verilmektedir.

Doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak,

1. Kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi,
2. Tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması,
3. Tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi,
4. Gıda güvenliğinin güçlendirilmesi,
5. Kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması,
6. Basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi,
7. Yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve
8. Kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulmasını sağlamak amacıyla 2010

yılı sonu itibariyle 5. Etap uygulamalarının tamamlanması neticesinde toplam **42** projeye **8.020.621,37 TL** hibe desteği verilmiştir.

Tablo 20: Ekonomik Yatırım Proje Destekleri

YILI	PROJE MİKTARI (Adet)	Hibe Desteği (TL)
2006	2	346.430,00
2007	8	1.116.931,50
2008	9	1.346.982,90
2009	10	2.213.912,76
2010	13	2.996.364,21
2011*	13	4.345.453,27
TOPLAM	55	12.366.074,64

* 2011 yılı **4.345.453,27 TL** ödenek tahsis edilmiş olup, çalışmalar devam etmektedir.

Makine ve Ekip Alımları: VI. Etap Makine Ekipman Alımları programı kapsamında 2010 yılında 286 yatırımcıya 1.943.706,68 TL destekleme gerçekleştirilmiştir. Tebliğ gereği 2009-2010 yıllarında desteklemeleri gerçekleştirilen makine ekipmanların kontrolleri devam etmektedir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca 2007 yılından itibaren Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı çerçevesinde çiftçilerimize makine ve ekipman alımının desteklenmesine ilişkin olarak, 5 yıl içerisinde 820 yatırımcıya toplam **5.818.987,68 TL** hibe desteği verilmiştir.

Tablo 21: Son 5 Yıl İçerisinde Sağlanan Makine Ve Ekipman Desteği

YILI	PROJE MİKTARI (Adet)	HİBE DESTEĞİ (TL)
2007	133	1.260.521,13
2008	113	1.049.491,70
2009	288	1.565.268,17
2010	286	1.943.706,68
2011*	750	4.800.000,00
TOPLAM	1.570	10.618.987,68

*2011 yılı **4.800.00,00 TL** ödenek tahsis edilmiş olup, çalışmalar devam etmektedir.

Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Ajansı İl Koordinatörlüğü: Diğer taraftan; AB fonlarından yararlanmak üzere, ilimizde tarımsal işletmelerin Avrupa Birliği standartlarına yükseltilmesi, tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasının geliştirilmesi, üretici grupların kurulmasına dair desteklemenin yapılması ve kırsal ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur. İlimiz ekonomisine büyük katkı sağlayan et, süt ve balıkçılık sektörünün altyapılarını iyileştirecek projeler sayesinde hibe şeklinde krediler alınacak ve bu sayede sektörün standartlarını Avrupa Birliği normlarına yükselterek, üretim yapması sağlanmış olacaktır.

Avrupa Komisyonu tarafından 25 Şubat 2008 tarihinde onaylanan Kırsal Kalkınma (IPARD) Programının uygulanmasıyla, AB Hibe fonları, tarım sektöründe ve kırsal alanda faaliyet gösteren üreticilere, özel sektöre ve potansiyel yatırımcılara hazırladıkları projeler karşılığında ve sözleşmelerine uygun olarak kullanılacaktır. Bu kapsamda, 01.07.2011 1. Başvuru Çağrısı'na, 04.07.2011 tarihinde ise 2. Başvuru Çağrısına çıkmıştır. 1. Başvuru Çağrı ilanı kapsamında yaklaşık olarak **63 milyon Avro**, 2. Başvuru Çağrısı kapsamında yaklaşık olarak **133 milyon Avro** hibe verilecektir. (20 ile ayrılmış olan hibe tutarıdır.) 3. başvuru çağrısına ise; **19.12.2011** tarihi itibarıyla çıkacaktır.

Jeotermal Seracılık: Tedavi ve konutları ısıtmada kullanılan jeotermal enerji ilimizde seracılık sisteminde de kullanılması için yatırımlar yapılmaya başlanmıştır. Bu anlamda; ilkin Çobanlar ilçemizde tamamlanan jeotermal seracılık dünyanın en teknolojik seralarından biridir. **50.000 m²** alan üzerine kurulu olan serada topraksız tarıma dayalı üretimle yıllık metre kare başına **50 kg** organik domates yetiştirilmekte ve **60 kişilik** istihdam alanı oluşturulmaktadır. Jeotermal seracılık konusundaki yatırımlarda ilimizde çalışmalar devam etmekte olup, Gazlıgöl, Gecek ve Sandıklı'da da çalışmalar devam etmektedir.

C) Sanayi ve Ticaret: İlimiz özellikle 1950'lere kadar tamamen tarıma dayalı bir ekonomik yapı sergilemiştir. 1950'lerden sonra kamu tarafından yapılan çeşitli sanayi yatırımlarıyla (**Çimento, Beton Travers, Kızılay Maden Suyu İşletmesi, Afyonkarahisar Alkaloid Fabrikası, Şeker Fabrikası ve Şeker Makine Fabrikası**) il ekonomisi tarım ağırlıklı yapıdan sanayiye doğru dönüşüm geçirmeye başlamıştır.

İhracata dayalı bir kalkınma modelinin uygulanmaya başlandığı 1980'li yıllar sonrasında Türkiye'de, dünya ekonomisinin yaşanan gelişmelere beraber ülkemizin sanayinin mekansal dağılımında değişiklikler meydana gelmiştir. Ülkemizde sanayinin mekansal dağılımı bakımından Afyonkarahisar'ı yerel içsel dinamikleri ile sanayi gelişme başarısı gösteren yeni sanayi odaklarının ortaya çıktığı illerden biri olarak tanımlamak mümkündür.

Nitekim; imalat endeksi gelişmişlik seviyesi bakımından **26.** sırada yer alması, bu başarıyı gösteren ve KOBİ'lerin yerel düzeyde örgütlenebilme kapasitesi olarak büyüklerle rekabet edebilir bir durumda olduğunu göstermektedir. Afyonkarahisar'ın GSYİH oluşumuna katkılarında son dönemlerde önemli artışlar yaşanmış, kendi iç dinamikleri gelişme gösteren illerin başında gelmiştir.

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi (OSB): Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesinin kuruluşuna **08/06/1976 tarihinde** Bakanlar Kurulu Kararıyla izin verilmiştir. İlk Müteşebbis Teşekkül **27/03/1980 tarihinde** göreve başlamıştır. Organize Sanayi Bölgesi şehir merkezine **4 km.** uzakta bulunan Çapakkırı Mevkii **465 hektar** alan üzerine kurulu bulunmaktadır. Şehrimiz ulaşım imkanlarından geniş ölçüde yararlanmaktadır.

Organize Sanayi Bölgesinde en küçüğü **5.000m²**, en büyüğü **107.000 m²** olmak üzere **328** sanayi parseli bulunmaktadır. Bölgedeki alt ve üst yapı çalışmaları **%95** oranında tamamlanmıştır.

Organize Sanayi Bölgesinde üretime geçen toplam **304 adet** tesis bulunmaktadır. Tesis sayısı olarak **119 adet** tesisi ile Gıda Sanayi(41 adet Gıda Sanayi + 78 adet Et ve Entegre Tesisi) birinci sırada iken; Mermer Sanayi **65 adet** tesisi ikinci sıradadır.

Tablo 22: Afyonkarahisar OSB Genel Durum

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi	
Başlama ve Bitiş Tarihi	1981-1994
2010 yılı Fiyatlarıyla Verilen Kredi	11.585.053
Parsel Sayısı	328
Tahsis Edilen Parsel Sayısı	328
Üretime Geçen Parsel Sayısı	307
Üretime Geçme Oranı (%)	94
İstihdam Edilen Kişi Sayısı	6.050
Ha Başına Ortalama Maliyet	42.127

Kalkınma Öncelikli Yörelere ve 5084 Sayılı Teşvik Kanunu: KÖY(Kalkınma Öncelikli Yörelere) 1963-1970 dönemi bilgilerinden faydalanarak 40 il belirlenmiştir. Afyonkarahisar bu illerin arasında yer almamıştır. Yine 1967 yılında yapılan çalışmalar neticesinde Afyonkarahisar ili yine KÖY kapsamına alınmamıştır. 1970 yılında yapılan çalışma da endeks değeri itibariyle Afyonkarahisar ili KÖY kapsamına alınması gerektiği halde yine alınmamıştır. 1972-1980 yılları arasında ise Afyonkarahisar Kalkınma Öncelikli İller grubuna dahil edilmiş, fakat 1981 yılında ise kalkınma öncelikli iller kapsamından tekrar çıkarılmıştır.

2004 yılında ise kalkınma hamleleri açısından Afyonkarahisar için bir dönem noktası olmuştur. Çünkü 4325 sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde Ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması Ve Yatırımların Teşvik Edilmesi Kanununun 8. maddesi yürürlükten kaldırılan (bedelsiz yatırım yeri tahsisi ile ilgili) 2004 tarih ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca; ilimiz bu kanun kapsamına alınmıştır. Kanunun ilimize oluşturduğu katma değere bakıldığı zaman;

Maliye Bakanlığı'nca taşınmaz tahsisi onaylanan ve işlemde olan 16 adet şirketin yatırım projesi bulunmaktadır. Bu projelerin 9 adedi bedelsiz devir, 7 adedi ise bedelsiz irtifak hakkı tesisine ilişkindir. Bedelsiz devir onayı alan 9 şirketten, 8 adedine talepte buldukları taşınmazların tapusu devredilmiştir. Taşınmaz devredilmeyen 1 şirketin imar planı çalışmaları devam etmektedir. Bedelsiz irtifak hakkına konu 7 şirketten, 1 şirket lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis işlemi yapılmıştır.

2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu kararı çerçevesinde yürürlüğe giren Kamu Taşınmazlarının Yatırımlara Tahsisine İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında belirlenen 35 adet taşınmaz malın yatırım teşvik kapsamında değerlendirilmesi için ilana çıkmıştır. Anılan Kanun kapsamında; 5 adet şirketin başvurusu Maliye Bakanlığı'nca onaylanmış olup, 4 şirket ile irtifak hakkına esas ön izin sözleşmesi imzalanmıştır. Kanun kapsamında; **3.580** kişilik istihdam alanı oluşturulmuş ve **139 milyon TL + 20 milyon USD** yatırım tutarına ulaşılmıştır. Hazineye ait taşınmazların bedelsiz devriyle ilgili olarak iller bazında sıralamalara bakıldığı zaman en fazla talebin ilimizden geldiği görülmüştür.

Yine; 5615 sayılı Kanun ile Değişik yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Yapılması Hakkında 5084 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi çerçevesinde ilimizde enerji desteği alan işletme sayıları ve destek miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 23: Enerji Desteği Alan İşletme Sayısı ve Destek Miktarı

Yıllar	Faydalanan İşletme Sayısı	Faydalanılan Enerji Desteği Miktarı (TL)
2004	11	284.130
2005	35	1.150.273
2006	49	3.103.768
2007	207	7.769.224
2008	232	11.440.389
2009	226	11.499.414
2010	32	2.163.262
2011	9	453.370
		37.863.833

Madencilik: Afyonkarahisar hem maden rezervleri, hem de maden çeşitliliği bakımından oldukça zengindir. Metalik madenler, endüstriyel hammaddeler ve enerji hammaddeleri ana grupları kapsamındaki mevcut Afyon maden rezervleri şunlardır: Antimuan, bakır-kurşun-zinko, bor, demir, diyatomit, grafit, jeotermal sahalar, Kalsit, Kireçtaşı, Kum-çakıl, kuvarsit, manganez, mermer, ve uranyum. Özellikle mermer ve jeotermal kaynakları ile İl ekonomisinin sürükleyici sektörleri durumundadır.

Mermer: Türkiye işletilebilir mermer rezervinin % 35-40'ına sahip olan ilimizde, Türkiye mermer ihracatının yaklaşık %16'sı yapılmaktadır. 294 firma faaliyette olup, mermer üretim kapasitesi yaklaşık olarak yılda **675.000 ton/yıl**, sadece İscehisar bölgesi **202.000 ton/yıldır**. İşlenebilir ilçelerimiz ve diğer il ve ilçelerden gelen doğaltaş ise traverten oniks 473.000 ton olup işlenebilir mermer rezervinin yaklaşık 1/3'ü İscehisar havzasında bulunmaktadır. Sektörde **4.100** kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Lokum ve Şekerleme: Afyonkarahisar'a özgü üretilen şekerleme ve lokum üreticilerinin yılda **5.563 ton** lokum üretimi başta olmak üzere **10.800 ton** reçel, **4.700 ton** helva, **4.645 ton** tahin üretilmektedir. Bu kapasitenin büyük bir kısmı diğer şehirlere toptan satılmaktadır. İlde, **32 adet** şekerleme fabrika ve imalathanesi bulunmaktadır. Gıda işletmeleri piyasalarına göre uygun, yeterli teknoloji ve donanımına sahip bulunmaktadır.

İhracat Durumu: İlimizden yapılan ihracat yıllar itibariyle artış göstermeye başlamıştır. İlimizin, 2005 yılı ihracatı ise **156 Milyon Dolar**, 2006 yılı ihracatı ise **222 Milyon Dolar**, 2007 yılı ihracatı **258 Milyon Dolar** ve 2008 yılında ise **293.700.000** Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise; yaklaşık olarak **%9** azalma meydana gelmiş ve ihracat tutarı **266 Milyon Dolar** olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılı içinde madencilik sektöründe %20 daralma, tarım sektöründe %23 artış sağlanmışken, sanayi sektöründe çok fazla bir değişim yaşanmamıştır. 2009 yılında gerçekleşen ihracat kalemlerinden Doğaltaş Ürünleri **160 Milyon Dolar**, Konveyör Band ve Malz. **24 Milyon Dolar**, Yumurta **20.6 Milyon Dolarlık** ihracat gerçekleşmiştir. 2010 yılında ise **294 Milyon Dolarlık** bir ihracat tutarına ulaşılmış, 63 ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir. İlin toplam ihracatı açısından 2010 yılı ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü Afyonkarahisar'da yıllar itibariyle ulaşılan en yüksek değerdir.

81 il ve serbest bölgelerden gerçekleştirilen ihracat değerlendirmesinde Afyonkarahisar **29.** sırada yer almaktadır. Yine Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin illerin sektörel verilerine göre Afyonkarahisar maden sektöründe (2004-2010 yılları-2006 hariç) en fazla ihracat yapan İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra sektör **dördüncüsüdür**. Toplam ihracat içerisinde Maden-Doğaltaş sektörü **197.7 Milyon Dolar**, Sanayi sektörü **35.2 Milyon Dolar**, Tarım sektörü ise **61.6 Milyon Dolar** ihracat hacmine sahiptir. Sektörel değerlendirme ise; Maden sektörü yüzde **23**, Tarım sektörü yüzde **3'lük** bir büyüme kaydetmiş olup, Sanayi sektöründe yüzde **24'lük** bir azalma görülmüştür.

Zafer Kalkınma Ajansı: 25 Temmuz 2009 tarih / 27299 sayılı Resmi Gazetede Düzey 2 Bölgesi TR 33'de Kütahya merkez olmak üzere Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerini kapsayan Kalkınma Ajansı kurulmuştur. Yerel halkımızın sahip olduğu potansiyeli kullanmalarına teşvik ederek, proje hazırlama kapasitesini artırarak kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon sağlayan nitelikli hizmet ve iş çözümleri üretecektir. Ajansın ilk mali destek programı "Bölgesel Potansiyelin Harekete Geçirilmesi Programı" (**20.000.000 TL**) sonuçlandırılmış olup, ilimiz yaklaşık olarak **5.5 milyon TL** hibe almıştır.

12. Ulaştırma ve Altyapı

A) Karayolu: Afyonkarahisar'ın İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Kütahya, Konya, Isparta, Burdur, Denizli ve Antalya ile direkt ve yakın bağlantısı vardır. Ulaşım yönünden son derece avantajlı konuma sahiptir. Afyonkarahisar'ın yol ağının geniş olması nedeniyle Karayolları 3. ve 13. Bölge Müdürlüklerini kapsamaktadır. Buna göre; 3. Bölge Müdürlüğü'nün **418 km** devlet yolu **374 km** il yolu olmak üzere toplam **790 km** yol ağı bulunmaktadır. Toplam yol ağının %99.8 km asfalt, %0.2'si toprak yoldur. Karayolları 13. Bölge Müdürlüğü'nün **136 km** devlet yolu ve **105 km** de il yolu bulunmaktadır.

Tablo 24: Afyonkarahisar İli Devlet ve İl Yolu Ağı (km)

Afyonkarahisar	3. Bölge Müdürlüğü	13. Bölge Müdürlüğü	Toplam
Devlet Yolu	418	136	554
İl Yolu	374	105	479

B) Demiryolları: Dört yönden gelen demiryollarının birleştiği kavşakta, bir merkez durumunda olduğu için ulaşım ağı içinde bir transit geçiş merkezidir.

İl merkezi içindeki demiryolu hatları uzunluğu: **35 km**

Afyonkarahisar – Konya Hattı : 80 km

Afyonkarahisar – Kütahya Hattı : 51 km

Afyonkarahisar – Uşak Hattı : 50 km

Afyonkarahisar – Alsancak (İzmir) :203 km il sınırlarında bulunmaktadır.

Ayrıca; rekabet gücünün artırılması ve hızlı ulaşımın sağlanması amacıyla gerek Dokuzuncu Kalkınma Planında yer alması, gerekse de 60. Hükümet Eylem Planı çerçevesinde RGA-12 koduyla tanımlaması yapılan Ankara-İzmir-Afyonkarahisar arası Hızlı Tren Projesi ulaştırma yatırımlarının önemli bir ayağını teşkil etmektedir. Bu proje sayesinde Ankara-Afyonkarahisar **1 saat 15 dakikaya** düşmesi planlanmaktadır. 2011 yılı Yatırım Programı göre; 2011 yılı içerisinde Ankara-Afyonkarahisar-İzmir Hızlı tren projesinin Ankara-Afyon kesiminin altyapı ihalesine çıkılacaktır.

C) Afyon Jeotermal Isıtma Sistemi (AFJET): 01.02.1994 tarihinde İl Özel İdare Müdürlüğü, Afyonkarahisar Belediyesi, Afyonkarahisar Sanayi ve Ticaret Odası ve bazı meslek kuruluşlarının iştiraki ile kurulmuştur. İlk yatırım Jeotermal Bölgesel Isıtma Sistemi 1. Kısım Projesi kapsamında; 1996 Ekim ayında hizmete girdiği tarihte **3.000** olan abone sayısı, günümüzde **6.500** olmuştur. 2011 yılı sonu itibariyle hedef abone sayısı **10.000** abonedir. Devam eden yatırımları arasında Uydukent Bölgesi Isıtma Projesi ve Termal Turizm Isıtma ve Kullanım Suyu projesi olup, yatırımın toplam maliyeti **50 milyon TL**'dir.

D) Doğalgaz: 19.01.2007 tarihinde Afyonkarahisar ili şehir merkezinde, 15.04.2007 tarihinde de Dinar'da, 25.11.2007'de Bolvadin'de, 13.06.2010 tarihinde Çay ilçelerinde yatırıma fiilen başlanmıştır. **15.413** adet konutun aboneli alınmıştır. Merkez ilçemizde **11.983**, Dinar'da **3.166**, Bolvadin'de **128** ve Çay **136** adettir.

Tablo 25: Doğalgaz Yatırımları Genel Görünümü

	Yatırıma Başlama Tarihi	Gaz Arzına Başlama Tarihi	Alınan Sayaç Bazında Abone Sayısı	Alınan Konut Eşdeğeri Abone Sayısı	Döşenen PE Boru Uzunluğu (m)	Döşenen Çelik Boru Uzunluğu (m)
Afyonkarahisar	19.01.2007	09.11.2007	14.055	16.957	204.401	29.087
Dinar	15.04.2007	28.11.2007	3.905	3.877	55.485	4.213
Bolvadin	25.11.2007	26.11.2008	178	265	14.117	11.194
Çay	13.06.2010	13.01.2010	123	248	6.585	8.406

13. Çevre ve Orman

Tablo 26: Ormanlık Alan Karşılaştırmaları (2002-2010)

	2002 Yılı Orm. Alan (Ha.)	2010 Yılı Orm. Alan (Ha.)	Fark
Orman Bölge Müd. / Isparta	37.407	38.517	1.110
Orman Bölge Müd. / Eskişehir	169.531	251.642	82.110
Genel Toplam	206.938	290.159	83.221

Özellikle Ağaçlandırma Seferberliği çalışmaları çerçevesinde Afyonkarahisar ilinde ormanlık alanlarda ciddi bir artış yaşanmıştır. Nitekim; **207.000 Ha.** civarında olan ormanlık alan 2011 yılında **290.000 Ha.** alana yükselerek **%30** oranında bir artış yaşanmıştır.

A) Ağaçlandırma Seferberliği Çalışmaları: Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından başlatılan Ağaçlandırma Seferberliği Eylem Planı Çalışmaları 2008-2012 kapsamında Afyonkarahisar'da 2008 yılında **9.535 hektar**, 2009 yılında **10.492 hektar** ve 2010 yılında **11.000 hektar** alanın ağaçlandırma çalışması yapılmıştır.

Tablo 27: Ağaçlandırma Seferberliği Kapsamında Yapılan Çalışmalar

	Çalışma Yapılan Alan (Hektar)	Dikilen Fidan (Adet)
2008	9.535	2.732.445
2009	10.492	3.300.409
2010	11.130	8.000.000

www.agaclandirmaseferberligi.gov.tr/

2002 yılından bu yana ormanlık alanda **84.331 Hektar** yani Hocalar İlçesi büyüklüğünde artış olmuştur. Bu artışın nedeni son yıllarda orman kadastro çalışmalarına hız verilmesi, sonradan gelen ormanların kayıt altına alınması ve yapılan ağaçlandırma çalışmalarıdır. 2011 yılında ise Ağaçlandırma Seferberliği Eylem Planı kapsamında planlanan **8.350 Ha.** alan olup, **11.341 Hektar** çalışma yapılmıştır. 7.597.000 adet fidan dikilmiş olup çalışmalar devam etmektedir. İlimizde toplam ormanlık alanımız yaklaşık olarak **291 bin Ha.** alanı kapsamaktadır.

B) Fidan Üretimi: 2011 yılında Sandıklı, Şuhut, Sorkun Fidanlıklarında **1.850.000 adet** fidan üretimi gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında **1.561.000 adet** fidan üretimi planlanmaktadır. 2011 yılında **715** üretici ile **7 milyon 195 bin adet** alım garantili fidan üretimi için sözleşme imzalandı. Sözleşmelerin toplam tutarı **10.103.000 TL** dir. Türkiye’de en fazla sözleşmeli fidan üretimi yapan iller sıralamasında Afyonkarahisar ilk sırada yer almaktadır.

C) Erkmen – Özdilek Yeşil Kuşak Projesi: İlimizin, İzmir karayolunun güneyinde bulunan Erkmen Beldesi ve Çakırköy yerleşim yerlerinin hemen arkasında başlayan meyilli, daha önce ağaçlandırılmış başarılı olunamamış veya ağaçlandırılmaya cesaret edilememiş sahalara boylu fidan dikilmiştir. Projenin tamamı **490 Ha**’dır. Proje tamamen bitirilmiştir.

D) Orman Köylüsüne Yapılan Katkı: Yaklaşık olarak **9 milyon TL** yardım yapılmıştır.

E) Şehit Ormanları: Sayın Çevre ve Orman Bakanımızın talimatları doğrultusunda öncelikle il merkezimizde tüm Şehitlerimiz anısına İzmir karayolu üzerinde **20 hektar** sahada ilk Şehitler Ormanı kurulmuştur. Belirlenen **84** yerde, toplam **428 Ha.** Alan üzerinde Şehitler Ormanlarının Tesisleri tamamen hazır hale getirilmiş olup, fidan dikimleri tamamlanmıştır.

F) Diğer Ormanlar: Gaziler Ormanı (**25 hektar**), TBMM Kuruluş Ormanı (**10 hektar**), Bayat Göleti Bal Ormanı (**20 hektar**), Afyonkarahisar İl Genel Meclisi (**5 hektar**), lık arazi ormanlık alan olarak oluşturulmuştur.

G) Her Köyde Bir Orman Projesi: 56 adet köyde köy ormanları oluşturularak yaklaşık olarak **780 Ha.** Alan ağaçlandırılmıştır.

H) Orman Rehabilitasyon Çalışmaları: 2011 yılında **4.522 Ha.** OT ve Mera harici bozuk orman alanlarında rehabilitasyon çalışması yapılmıştır.

I) Orkçy Projeleri: Orman köylüsüne yaklaşık olarak 7.5 milyon TL yardım yapılmıştır. 2011 yılı programı; ferdi kredi uygulamaları için **970.000 TL** ödenek tahsis edilmiş olup **54 ünite** Süt Sığırcılığı, **186 Ünite** Güneş Enerjisi uygulanmıştır. Güneş enerjisi ile su ısıtma sistemleriyle 930 ster odun tasarrufu sağlanarak 20 hektar orman alanının yok edilmesi engellenmiştir.

J) Atık Yönetimi:

a) Afyonkarahisar Çevre Hizmetler Birliğı

Üye Belediyeler: Afyonkarahisar Merkez, olmak üzere üye belediye sayısı **73**'dür.

Birlik Nüfusu: 459.432

Atık Miktarı: 350.000 Kg/gün

Belediye Atıkları: 01.10.2009 tarihinde Katı Atık Bertaraf Tesisi işletmeye açılmıştır. 7 ayrı ilçede Katı Atık Transfer istasyonu vardır.

Tıbbi Atıklar: İlimizde Tıbbi Atık Sterilizasyon 26.06.2009 tarihi itibarıyla işletmeye açılmıştır.

b) Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliğı

Üye Belediyeler: Dinar, Başmakçı, Evciler, Dazkırı İlçe Belediyeleri ile 11 Belde Belediyesi

Birlik Nüfusu: 56.095

Atık Miktarı: 67.319 Kg/gün

Belediye Atıkları: Katı atık bertaraf tesisi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir

Tıbbi Atıklar: Afyonkarahisar merkezindeki sterilizasyon istasyonuna gönderiliyor.

c) Akşehir ve Eber Gölleri Çevre Koruma Birliğı

Üye Belediyeler: Akşehir, Sultandağı, Tuzlukçu İlçe Belediyeleri ile 6 Belde Belediyesi'dir

Birlik Nüfusu: 105.222

Atık Miktarı: 145.000 Kg/gün

Belediye Atıkları: Katı atık bertaraf tesisi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

K) Belediye Atık Su Arıtma Tesisleri:

Tablo 28: Belediyelerimizin Atık Su Arıtma Tesisleri

Atık Su Arıtma Tesisi	Durumu	Hedef Yıl
Afyonkarahisar Belediyesi (Damlama Filtreli)	İşletmede 45.000 m ³ /gün	
Dinar Belediyesi	İşletmede 20.000 m ³ /gün	
Afyonkarahisar Belediyesi + OSB	Yapım Aşamasında	2011
Şuhut Belediyesi	İnşaatı Bitmiş Durumda	2011
Çay Belediyesi	Yapım Aşamasında	2012
Bolvadin Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Sultandağı Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Sinanpaşa Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Akören Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Susuz Belediyesi	Afyon da yapılan Atıksu Arıtma Tesisine bağlanacak	2012
Çayırbağ Belediyesi	Afyon da yapılan Atıksu Arıtma Tesisine bağlanacak	2012
Dişli Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Pazarağaç Belediyesi	İhale Aşamasında	2012
Karamık Belediyesi	İhale Aşamasında	2012

İlimizdeki 107 Belediyeden sadece Afyonkarahisar ve Dinar Belediyelerinin Atık Su Arıtma Tesisi bulunmaktadır. Afyonkarahisar Atık Su Arıtma Tesisi'nin inşaatına başlanmıştır. Yaklaşık olarak **22 milyon TL**'lik yatırımın bir yıl içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Afyonkarahisar Belediyesi + OSB Atık Su Arıtma ihalesi yapılmıştır. Kısa süre içinde inşaatına başlanacaktır. Akarçay Koruma Eylem Planı doğrultusunda Akdeğirmen Barajına Düzağaç ve civar yerleşim yerlerinin atık sularının karışmaması için DSİ tarafından Düzağaç beldesine Atık Su Arıtma Tesisi yaptırılmıştır.

Akarçay Havzası Koruma Eylem Planı kapsamında 40 adet Arıtma Tesisi yapımı öngörülmüş ve bunlardan 19 adedi Doğal Arıtma, 21 adedi Atık su Arıtma Tesisi olarak planlanmıştır. Atıksu Arıtma Tesislerinden 11 adedinin projesi Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yaptırılarak onaylanmıştır.

Ayrıca; ilimizde 1 adet Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi bulunmaktadır. Birliğimiz ve lisanslı firma tarafından müştereken yapılan çalışmalar neticesinde "**Tıbbi Atık Yönetim Planı**" hazırlanmıştır. Türkiye genelinde **13** adet Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi bulunmakta olup İlimizdeki tesis ülkemizin bu alandaki **7.** tesisidir. Diğer taraftan; Katı Atık Transfer İstasyonları bulunan ilçelerimiz; Bolvadin, Sandıklı, Emirdağ, Şuhut, Sinanpaşa, İhsaniye ve Çay'dır.

L) Şuhut Keklik Üretim İstasyonu ve Bal Üretme Ormanı Projesi: 2009 Yılında kurulan üretim istasyonu 2010 yılında ilk üretimini **800** adet damızlıkla gerçekleştirmiştir. Kurulumu yıllık üretimi **10.000** kapasite olacak şekilde planlanmıştır. Bakanlığımızca ilk yıl üretim hedefi **7.500** olarak tespit edilmiş olup, sezon sonu itibariyle istasyonda **15.400** keklik civcivi üretimi gerçekleştirilmiştir. Orman ve Su İşleri Bakanlığımızca 2011 yılı üretim hedefi **10.000** adet belirlenmiş olup, Keklik Üretim İstasyonumuzda üretim sezonu sonunda **16.000** adet civciv üretimi rakamına ulaşılmıştır.

Türkiye'de ilk olan, Ağzıkara Göleti Arıcılık Ormanı Projesinde, 08.05.2010 tarihinde açılmıştır. **75 Ha.** sahada 20 ayrı türde yaklaşık olarak **120.000** adet fidan dikilmiştir. 2010 yılında Taşoluk ve Çayırbağ Bal Ormanı tesis edilmiştir. Bayat Bal Ormanı tesis çalışmaları devam etmektedir. Ayrıyeten; Evciler ilçesi Gökçek beldesinde **87 Ha.**, Dazkırı Yüreğil Beldesinde **33 Ha.** olmak üzere toplam **120 Ha.** alan sahada bal ormanı tesis edilmiştir.

M) Hava Kalitesinin Korunması: İlimizde mevcut Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile hava kirliliği kükürt dioksit ve partiküler madde ölçümleri yapılmakta olup, Valilik Binası önünde bulunan elektronik ilan panosu ile halkımız bilgilendirilmektedir. Hava kalitesinin korunmasında; denetimler, jeotermal enerji kullanımının yaygınlığı ve doğalgaz hattının kullanım oranlarının artması önemli faktörler arasındadır.

N) Afyonkarahisar İleri Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi: Mevcut tesisin kapasite yetersizliği ve verimsiz çalışması sebebiyle, ileri arıtım yapacak şekilde Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi atık suyunu da arıtacak şekilde planlanmıştır. Uygulama projesi Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yaptırılmıştır. Afyonkarahisar Belediyesi, Afyonkarahisar OSB, Sülün, Salar, Nuribey, Erkmen, Susuz, Beyyazı, Çıkırık, Fethibey, Çayırbağ Belediyeleri ile Sadıkbey, Çakırköy, Akçin, Ataköy, Erenler, Demirçevre, Karaaslan, Halımoru ve Kışlacık Köylerini kapsamaktadır. Türkiye'de bir ilk olacak olan tesis **22 Milyon TL**'ye mal olacaktır. Tesisin açılması planlanan tarih 11.11.2011'dir.

O) Doğa Koruma ve Milli Parklar:

Tablo 29: Milli ve Tabiat Parkları ve Korunan Alanlar

İlan Tarihi	Niteliği	Adı	Alan (Ha)
01.08.1981	Milli Park	Başkomutan T. Mil. Parkı	20.440
02.10.2001	Tabiat Parkı	Akdağ Tabiat Parkı	14.781
31.08.1994	Tabiatı Koruma Alanı	Dandindere Tabiatı Kor. Al.	260
03.04.2008	Tabiat Parkı	26 Ağustos Tabiat Parkı	65
1994	Yaban Hayv Geliş Sah	Karakuyu Gölü Yab. Hay. Gel. Sahası	1.840
07.09.2005	Yaban Hayv Geliş Sah	Akdağ Yaban Hayatı Geliştirme Sah	24.894
25.08.2009	Yaban Hay Üret İstasy	Şuhut Kanatlı Yaban Hay. Ürt. İst.	5,93
2005	Örnek Avlak	Anıtkaya Olucak Örnek Avlığı	4.897
1987	Mesire Yeri	Köroğlubeli Mesire Yeri	5
08.05.2008	Mesire Yeri	Bayat Yaylası Mesire Yeri	17,4
01.06.2010	Mesire Yeri	Sultandağı Palamutluk Mesire Yeri	23,37
20.05.2010	Mesire Yeri	Balçikhisar-Abdal Dağı Mesire Yeri	17,36
20.05.2010	Mesire Yeri	Haydarlı-Kumalar Mesire Yeri	28,94
01.06.2010	Mesire Yeri	Menteş-Okturdere Mesire Yeri	26,85

Ulu Önder Atatürk'ün 26-30 Ağustos 1922 tarihinde bütün dünyayı şaşırtan bir başarı ile sonuçlandığı Kurtuluş Savaşının geçtiği yörelerde ki tarihi olgular Başkomutan Tarihi Milli Parkının ana kaynak değerini oluşturmaktadır. Kocatepe ve Dumlupınar bölümlerinde yer yer ormanlık alanlar içerisinde bütün yıl su bulunan vadi boyları, pek çok endemik türleri kapsayan bitki örtüsü ve yaban hayatı zenginlikleri Milli Parkın diğer değerlerini oluşturmaktadır.

14. Asayiş ve Güvenlik

A) Emniyet Müdürlüğü: Afyonkarahisar Emniyet Müdürlüğü Merkez Teşkilatı'nda; **25** adet Şube Müdürlüğü, **6** adet Büro Amirliği, **1** Emniyet Hekimliği, **2** adet Polis Merkezi, **4** adet İlçe Emniyet Müdürlüğü, **13** İlçe Emniyet Amirliği, Merkez Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğüne bağlı olarak Dinar, Emirdağ, Sandıklı ve Sultandağı Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliğinden teşekkül etmiştir.

Emniyet Müdürlüğü Merkez ve İlçe Teşkilatının personel sayısı **1.425'dir**. **1** Emniyet Müdürü, **4** Emniyet Müdür Yardımcısı, **10** 3. Sınıf Emniyet Müd., **25** 4. Sınıf Em. Müd. **16** Emniyet Amiri, **11** Başkomiser, **9** Komiser, **34** Komiser Yardımcısı, **49** Baş Polis memuru ve **1.128** Polis Memuru bulunmaktadır.

B) Şahsa Karşı İşlenen Suçlar:

Toplam Olay Sayısı	: 4.333
Aydınlatılan Olay Sayısı	: 3.422
Aydınlatma Oranı	: %78.9

İlimizde gerçekleşen şahsa karşı işlenen suçlarda; (2011 yılı ilk dokuz ayında) **762** olay ile **Kasten Yaralama** ilk sırada yer alırken, ikinci sırada **668** olay ile **Taksirle Yaralama** olayı, üçüncü sırada **266** adet ile **Tehdit** takip etmektedir.

C) Mala Karşı İşlenen Suçlar:

Toplam Olay Sayısı	: 1.143
Aydınlatılan Olay Sayısı	: 378
Aydınlatma Oranı	: %33

İlimizde gerçekleşen mala karşı işlenen suçlarda; (2011 yılı ilk dokuz ayında) **200** olay ile **Evden Hırsızlık** ilk sırada yer alırken, ikinci sırada **141** olay ile **Mala Zarar Verme** takip etmektedir. İlimizde cereyan eden toplam olay sayısına bakıldığında ise; 2010 yılı itibariyle **12.016** olay meydana gelmişken, 2011 yılı Eylül sonu itibariyle **8.320** olay meydana gelmiştir.

D) Jandarma Komutanlığı: Afyonkarahisar İl Jandarma Komutanlığı'nda;

Komutanlık Karargahı, Hizmet ve Muhafız Bölüğü, Bakım Onarım Komutanlığı, MEBS Şube Müdürlüğü, İl Merkez Jandarma Komutanlığı ve 17 İlçe Jandarma Komutanlığından müteşekkildir.

Afyonkarahisar İl Jandarma Komutanlığının mevcudu toplam **931** personel olup, sorumluluk bölgesinde suç ve suçlulukla mücadele imkan ve kabiliyetine sahiptir. 2011 yılının ilk altı ayında suç cinslerine göre dağılımında toplam **1.589** olay meydana gelmiştir.

Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Meydana Gelen Trafik Kazaları: İl Jandarma Komutanlığı sorumluluk bölgesinde 2011 yılı ilk altı ayında **567** trafik kazası meydana gelmiş, bu kazaların **26'si** ölümlü **370'i** yaralanmalı ve **171'i** maddi hasarlıdır.

E) Polis Sorumluluk Bölgesinde Meydana Gelen Trafik Kazaları: İlimiz **1.034 km** geniş yol ağı ve geçiş noktası üzerinde bulunması nedeniyle trafik kazaları sıklıkla yaşanmaktadır. İl Emniyet Müdürlüğü'nün sorumluluk bölgesinde 2011 yılında **1.762** trafik kazası meydana gelmiş, bu kazaların **35'i** ölümlü, **735'ü** yaralanmalı ve **992'si** maddi hasarlıdır. 2011 yılı ilk dokuz ayında itibariyle il merkezi ve ilçelerimiz genelinde toplam **15** ölümlü, **710** yaralanmalı ve **960** maddi hasarlı olmak üzere **1.479** kaza meydana gelmiştir.

Tablo 30: Emniyet Müd. Böl. Meydana Gelen Trafik Kazaları

Kaza Türü	2010	2011 (İlk 9ay)
Ölümlü Kaza	35	15
Yaralamalı Kaza	735	710
Maddi Hasarlı Kaza	992	960
Toplam Kaza	1.762	1.479

F)Mobese: Kent Güvenlik Yönetim Merkezi (Mobese) Binası; **315 m²** üzerine **25.06.2009** tarihinde hizmete girmiştir. Sistem modüler bir yapıda olduğundan ilk etapta ilimizde; 31 noktada Şehir İzleme, 5 noktada Plaka Tanıma Sistemi, olmak üzere **(31)** adet hareketli, **(20)** adet sabit olmak üzere toplam **(51)** adet kamera mevcuttur. Bahse konu kamera görüntüleri KGYS Merkezi binamızın giriş katında bulunan görüntü kontrol merkezinden izlenmektedir.

15. Mahalli İdareler

Türkiye çapında Konya'dan sonra en çok belediyesi olan Afyonkarahisar ilinde 107 belediye bulunmaktadır. Nüfusunun **%75'i** belediye hudutları içinde ikamet etmektedir.

Afyonkarahisar Belediyesi: Belediyede **223** memur, **52** sözleşmeli personel, **145** daimi işçi, olmak üzere toplam personel sayısı **489** dur. **30** iş makinesi, **16** kamyon, **90** da diğer araçlardan olmak üzere toplam **136** araç bulunmaktadır.

Altyapı çalışmaları çerçevesinde **104.889 mt** bordür çekimi, **185.016 m²** parke taşı, **9.282 m²** mozaik yapımı tamamlanmıştır. **75.000 m²** beton (sıcak) asfalt kaplama yol yapılmıştır. Ayrıca; **33.000 m²** sathi asfalt kaplama yol yapılmıştır. Kanalizasyon kolektör ve şebeke hatlarının toplam uzunluğu **472.699 metre'ye**, Yağmursuyu kollektör ve şebeke hattı ise **62.697 metre'ye** ulaşmıştır.

Tablo 31: Afyonkarahisar Belediyesi Sosyal Tesis ve Diğer Alanları

Sosyal Tesis ve Diğer Alanlar	Yeşil Alan (m ²)	Ağaç Sayısı
Parklar	1.828.434	48.616
Çocuk Oyun Parkları ve Spor Parkları	29.116	457
Refüj ve Yeşil Alanlar	215.416	8.062
Ağaçlandırma Alanları	2.252.912	137.074

172 adet park-mesire yeri, piknik alanı, çocuk oyun alanı ve spor parkı mevcuttur. Park ve mesire yerleri arasında Zafer Kent Ormanı (**1.074.680 m²**) Devlet Parkı (**122.500m²**), Kültür Parkı ve Fuar Alanı (**110.472 m²**), Hıdırlık Türk Dünyası parkı (**45.000 m²**) ve Eğitim Gönülleri Parkı (**40.400 m²**) en büyükleri arasında yer almakta olup, özellikle hafta sonu halkımızın yoğun talep ettiği dinlenme yerleri arasındadır.

Tablo 32: Afyonkarahisar Belediyesi Gelir ve Gider Tablosu

Bütçe Gelirleri		Bütçe Giderleri	
Vergi Gelirleri	8.332.359	Personel Giderleri	6.892.134
Teşebbüs ve Mülk. G.	8.921.067	Sos. Güv. Ku. Dev. Prm. Gider	1.234.191
Alınan Bağış ve Y.	8.193.839	Mal ve Hizmet Giderleri	14.708.994
Diğer Gelirler	21.092.859	Sermaye Giderleri	1.253.665
Sermaye Gelirleri	5.553.319	Cari Transferler	2.050.631
Toplam	52.093.445	Toplam	47.203.879

Afyonkarahisar Belediyesi'nin toplam bütçe gelirleri yaklaşık olarak **52 milyon TL**'dir. Gelirlerin yarısını diğer gelirler grubu oluşturmaktadır. Bütçe giderleri ise yaklaşık **47 milyon TL**'dir. Gider kalemlerinin de yaklaşık olarak **%30**'unu mal ve hizmet giderleri grubu oluşturmaktadır.

16. Kamu Yatırımları

Tablo 33: Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı

Bin TL

Sektörler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tarım	3000	1	4187	6846	7117	5516	17116
Madencilik				542	1662	1141	1180
İmalat	3210	10640	5000	11775	7060	10000	10000
Ulaştırma	12.500	7.300	13.777	10.630	13.454	6.885	35.653
Turizm	1000		100			825	500
Konut			17	1520			250
Eğitim	14.166	9.462	10.910	22.811	22.426	20.638	34.713
Sağlık	5507	9126	4107	6822	6650	2000	18400
Diğer Kamu Hizmetleri	16139	13177	20746	31505	36913	20799	27525
Toplam	55.522	49.706	58.844	92.451	95.282	67.804	145.337

Not: Muhtelif iller yatırımları dahil edilmemiştir. DPT Müsteşarlığı

Afyonkarahisar'da kamu harcamalarının sektörel dağılımlarına bakıldığı zaman eğitim, ulaştırma sektörleri öne çıkmaktadır. İlin özellikle 2004 yılından itibaren kamu yatırımları (muhtelif illeri ilgilendiren yatırımlar dahil edilmemiştir) nezdinde hızlı bir yükseliş gösterdiği görülmektedir. Yine bu yıldan itibaren ciddi oranlarda artan kamu yatırım miktarları 2010 yılında en yüksek seviyeye çıkarak **145 milyon TL**'ye kadar yükselmiştir.

Afyonkarahisar'da kamu yatırım harcamalarının 2004-2010 yılı analizi yapıldığında özellikle iki sektör göz çarpmaktadır. Bu sektörlerden biri ulaştırma diğeri ise eğitim sektörüdür. Afyonkarahisar'ın sahip olduğu coğrafi konum ve stratejik öneminden dolayı ulaştırma yatırımları son 7 yılda kamu yatırımların sektörel olarak **%18**'ini oluşturmaktadır. Eğitim sektöründe ise; bu oran **%24** seviyeleri ile ilk sırada yer almaktadır.

B) Kurum Bazında Önemli Yatırımlar:

- Devlet Su İşleri 18. Bölge Müdürlüğü:

A- BÜYÜK SU İŞLERİNDE;

6 Adet iş yer almakta olup;

- 16 Adet Beldede Arsenik Arıtma Tesisi İnşaatı,
- Afyonkarahisar İçmesuyu Yedek Besleme Hattı,
- Akdeğirmen Barajı Su Kaçaklarının Önlenmesi,
- Akdeğirmen Barajı ve İçmesuyu Arıt.Tes.Çevre düzenlemesi,
Afyonkarahisar Şuhut Karacaören İçmesuyu İsale Hattı,
- Afyonkarahisar Evciler İlçe Merkezi İçmesuyu İsale Hattı

➤ B- KÜÇÜK SU İŞLERİ

- 1 Adet Dinar Saz Arazileri Sulama İnşaatı
- 31 Adet Gölet Ve Sulama İnşaatı
- 29 Adet Taşkın Koruma ve 3 Adet Taşkın Rusubat Kontrolü İnşaatı
- 65 Kısım Halinde YAS Şebekeleri İnşaatı
- 110 Adet İşletme Kuyusu
- 105 Adet Kuyuda Pompa Montajı
- 2 Adet Park-Rekreasyon inşaatı tamamlanmıştır.

2003 - 2011 yılları arası yapılan harcama **321.000.000 TL** 'dir.

- Karayolları Bölge Müdürlükleri(3/13 Bölge Müdürlükleri): Yolların bulunduğu yer olarak adlandırılan ilimiz sınırları içerisinde devlet yolu uzunluğu **554 km**, il yolu uzunluğu **480 km** olup toplam uzunluk **1.034 km**'dir.

Tablo 34: Karayolları 3. 13. Bölge Müdürlüğü B.Y. Çalışmaları

	2002	2003-2011	Toplam
Bölünmüş Yol Yapımı	55 km	408 km	463 km

2003-2011 yılları arasında yapılan bölünmüş yollar için harcanan miktar yaklaşık olarak **1milyar 350 milyon TL**'dir.

Ankara – İzmir Ayrımı Afyon- Antalya- Alanya Otoyolu: 550 km uzunluğundaki proje 2010 yılı proje programına alınmıştır. İlimizdeki uzunluğu **65 km**'dir. Proje çalışmaları devam etmektedir.

- İl Sağlık Müdürlüğü:

2003 Yılından Önce Başlayan ve Tamamlanan Yatırımlar

- Afyonkarahisar Devlet Hastanesi Acil Servis Ek Binası
- 100 Yataklı Bolvadin Devlet Hastanesi
- 25 Yataklı Sinanpaşa Devlet Hastanesi Ek Bina
- Çobanlar Kocaöz Sağlık Ocağı
- Evciler Gökçek Sağlık Ocağı
- Sandıklı 1 Nolu Sağlık Ocağı
- Sinanpaşa 1 Nolu Sağlık Ocağı
- Merkez Kışlacık Sağlık Evi
- Merkez Karaaslan Sağlık Evi
- Merkez Bostanlı Sağlık Evi
- Çobanlar Kale Sağlık Evi
- Şuhut Hallaç Sağlık Evi

2003 Yılından Sonra Başlayan Ve Tamamlanan Yatırımlar

- Afyonkarahisar Devlet Hastanesi Yeni Yoğun Bakım ve Ameliyathane
- Dinar Devlet Hastanesi Acil Poliklinik Ek Binası
- 84 Yataklı Sandıklı Devlet Hastanesi Ek Binası
- 25 Yataklı Sultandağı Devlet Hastanesi
- Merkez 2 Nolu Sağlık Ocağı
- Merkez 4 Nolu Sağlık Ocağı
- Merkez 12 Nolu Sağlık Ocağı
- Merkez Erkmen Sağlık Ocağı
- Dinar 1 Nolu Sağlık Ocağı
- Hocalar Sağlık Ocağı Ek Binası
- Dazkırı Bozan Sağlık Evi

Yapımı Devam Eden Yatırımlar

- 400+200 Yataklı Afyonkarahisar Devlet Hastanesi
- 50 Yataklı Çay Devlet Hastanesi
- 75 Yataklı Şuhut Devlet Hastanesi
- 10 Yataklı İhsaniye Entegre İlçe Hastanesi
- 25 Yataklı Sandıklı Devlet Hastanesi Ek Binası

400 Yataklı Araştırma ve Uygulama Hastanesi: TOKİ tarafından yaptırılmakta olan hastanenin proje bedeli **70 milyon 446 Bin TL**'dir. 2008 yılında yapımına başlanan hastanenin fiziki gerçekleşme **%95** seviyesindedir. 2011 yılı ödeneği **8 milyon TL**'dir. İnşaatın çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

- Toplu Konut İdaresi Başkanlığı: 58,59 ve 60 T.C. Hükümetlerinin ortaya koyduğu Acil Eylem Planları çerçevesinde, toplu konut üretimi ve kentsel dönüşüm uygulamaları hız kazanmıştır. İlimizde Toplu Konut İdaresi'nin yapmış olduğu yatırımlar sadece konut ihtiyacını karşılamakla kalmamış aynı zamanda okullar, hastaneler, sosyal ve kültürel amaçlı tesisler de inşa edilmiştir. Nitekim bu çalışmalara baktığımız zaman;

Toplam 21 şantiyede **4.018** konut, 249 adet Tarımköy Uygulaması, **1** ilköğretim, **2** lise, **1** adet pansiyon, **7** cami, **8** ticaret merkezi, **1** adet kreş, **1** adet 500 Kişilik Polis Meslek Yüksekokulu, **1** adet Nizamiye Binası, **1** adet Futbol Sahası Tribünü ve Lavabo Mahalli, **1** adet 400 yataklı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, **1** adet K2 tipi lojman, **1** adet atletizm sahası, **2** adet tenis oyun sahası, **1** adet tenis kortu salonu, **1** adet kapalı yüzme havuzu, **1** adet 2'li soyunma odası, **8** adet doğal çim yüzeyli futbol sahası, **1** adet su kayağı tesis ve başlangıç binası, **2** adet sentetik çim yüzeyli futbol sahası, **1** adet 1000 kişilik spor salonu, **2** adet portatif tribün, **1** adet 15.000 kişilik stadyum, **1** adet kamp eğitim merkezi, **1** adet idari bina, **2** adet 75 yatak kapasiteli hastane, **1** adet termal huzurevi ve **1** adet müze ve kültür merkezidir.

Toplam yatırım bedeli **380.000.000 TL**'dir.

Spor Kompleksi Projesi: **15** bin Kişilik Stadyum, **2** adet Kapalı Spor Salonu, Su Kayak Tesis, Yarı Olimpik Yüzme Havuzu, Kamp Eğitim Merkezi, **2** adet Açık Tenis Kortu, **2** adet Portatif Tribün, Atletizm Sahası, **8** adet Doğal Çim Yüzeyli Futbol Sahası, **2** adet Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası, Soyunma Odaları ve Lojman yer alacaktır. Temel atma töreni 7 Ekim 2011 gerçekleştirilmiştir. İlk etap maliyeti **51 Milyon TL** projenin bitiş tarihi 19 Mayıs olarak belirlenmiştir.

- İl Millî Eğitim Müdürlüğü:

Derslik Sayıları: 2002-2003 öğretim yılında derslik sayısı **5.887** dir. 2003-2010 yılları arasında **1.031** derslik yapımı tamamlanmış ve toplam derslik sayısı **6.918**'e ulaşmıştır.

2002-2003 öğretim yılında ilköğretim pansiyonlarında yatak kapasitesi toplamı **1.220** iken; 2010-2011 öğretim yılında **1.474**'e çıkartılmıştır.

2002-2003 öğretim yılında ortaöğretim pansiyonlarındaki yatak kapasitesi **2.345** iken 2010-2011 öğretim yılında **3.834**'e çıkartılmıştır.

Teknolojik Altyapı: 2002-2003 öğretim yılında okullarımızda **87** BT sınıfı varken 2009-2010 öğretim yılında bu sayı **468** olmuştur.

2002-2003 öğretim yılında **18** okulumuzda ADSL varken, 2009-2010 yılında **626** olmuştur.

2002-2003 öğretim yılında tüm okul ve kurumlarımızdaki bilgisayar sayısı **2.552** iken 2010-2011 öğretim yılında **12.523** olmuştur.

Ücretsiz Kitap Dağıtımı: 2003-2010 yılları arasında toplamda **990.658** öğrenciye **12.477.464** adet ücretsiz ders kitabı dağıtılmıştır. Sadece 2011-2012 öğretim yılında dağıtılan kitap sayısı **1.511.658**'dir.

- İl Özel İdaresi:

Köylerin Altyapı Durumu(KÖYDES): 2005–2011 döneminde Toplam **52.539.956 TL** ödenek kullanılmıştır.

Tablo 35: Köydes Çalışmaları Ödenekleri

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
828.000	17.654.000	16.058.000	3.365.000	2.187.000	4.998.160	7.449.794

Tablo 34: Köydes Çalışmaları Genel Tablo

Km/Sayısı	2003	2003-2011	Toplam
Asfalt	2.044	595	2.639
Şebekeli İçme Suyu Olan Köy Sayısı	378	10	388
Kanalizasyonu Olan Köy Sayısı	87	239	326
Sulama Göleti	12	8	20
Köy İçi Parke	7	300(milyon m ²)	307
Çocuk Parkı Olan Köy Sayısı	0	388	388
Klorlama Cihazı Olan Köy Sayısı	0	378	378

Belediyelerin Alt Yapı Durumu (BELDES): İlimizin merkez ve ilçe belediyelerinin; imar planları, içme suyu şebekeleri, kanalizasyonları ve çöp depolama alanları mevcuttur. İçme suyu arıtma tesisi de sadece Merkez ve Dinar ilçelerinde bulunmaktadır. İlimizde Alt Yapı Destekleme Projesi (BELDES) kapsamında; 2007 yılında **100** projeye (95 yol, 5 içme suyu) **11.073.464 TL** ödenek aktarılmıştır. 2008 yılında ise; **104** projeye (97 yol, 7 içme suyu) **9.125.921 TL** ödenek aktarılmıştır. Her iki yılda da projelerin gerçekleşme oranı **%100**'dür.

2008 yılında **99** belediyemize **143.172 m²** parke taşı işi planlanmış **342.456 m²** parke taşı döşenmiştir. **99,50 km** satıh asfalt kaplaması planlanmış **100,18 km** satıh asfalt kaplaması yapılmıştır. 2008 yılı Beldes Programı çerçevesinde **342.456 m²** kilit taşı ve bordür için Beldes Projesi ödeneğine **8.359.206 TL** para aktarılmıştır.

- Demiryolları Limanlar ve Havameydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü:

Kütahya-Afyon Uşak Bölgesel Havaalanı Projesi: Kütahya – Afyon – Uşak üçgeninde ortak havaalanı bölgesel olması nedeniyle ülkemizde bir ilk olma özelliğini taşımaktadır. Yapım proje tutarı **80.900.000 YTL** ile **2008** yılı yatırım programında yer almıştır. 2010 yılı sonu itibariyle Yap-İşlet-Devret modeli ile yapılan havaalanının sözleşmesi imzalanmıştır. (22.12.2010) Yaklaşık olarak projenin 2 yıl içerisinde bitirilmesi hedeflenmektedir. Yıllık 2 milyon yolcu kapasitesine sahip olacak olan bölgesel havaalanı, Türkiye'nin dördüncü büyük havalimanı olacaktır.